

Innholdsfortegnelse

Historikk – UiB og MN.....	2
<i>UiB - Retningslinjer og vedtak</i>	
Utdrag fra Kvalitetshandboken	4
Retningslinjer for programsensor ved Universitetet i Bergen.....	5
Sensorordninga ved UiB - Universitetsstyresak 47/09.	6
<i>MN - programsensorer</i>	
MN - Programsensors oppgaver og sensormappe for programsensor	9
Programsensorer ved MN-instituttene (pr. vår 2010)	11
Innspill fra instituttene i utdanningsmeldingen for 2009	12
<i>Eksempler for programsensormandat</i>	
Programsensormandat ved Juridisk fakultet V10.....	13

Historikk – UiB og MN

2004

- Universitetets kvalitetssikringssystem for undervisningen ble etablert i 2004 og er beskrevet i *Håndbok for kvalitetssikring av universitetsstudia*. Et ledd i kvalitetssikringsarbeidet er ordningen med ekstern programsensor. Rektor og universitetsdirektør fastsatt i april 2004 *Retningslinjer for ekstern sensorordning ved UiB* (datert 16.04.04). I skriv fra UA, *Ekstern sensorordning – retningslinjer og iverksetting* (04/3377, datert 27.08.04), ble fakultetene bedt om å ta ordningen med programsensor i bruk fra og med høstsemesteret 2005.
- 14. desember 2004 vedtok studiestyret:
 - Ordningen med programsensor iverksettes fra og med høsten 2005.
 - Administrasjonen utarbeider en sensormappe for programsensor som bl.a. inneholder retningslinjer og kriterier for ekstern sensur og malen for årsrapporten fra programsensor. Det skal utarbeides et mandat for programsensor som også beskriver formålet med ekstern sensur.
 - Programsensorer tas i bruk på ulike måter i tråd med føringer som kom fram i møtet. De første programsensorene skal oppnevnes fra og med høsten 2005 etter nominasjon fra aktuelle programstyrer/institutt. Forslag til hvilke program/institutt som skal ha programsensor fra og med høsten 2005 vedtas i neste studiestyremøte.

2005

- 16. februar 2005 vedtok studiestyre:
 - Programsensors oppgaver og sensormappe for programsensor (Sak 03/05), se vedlegg ”Mål med programsensur og programsensors oppgaver”
 - Plan for gjennomføring av programsensur (Sak 04/05): De programansvarlige instituttene kan selv bestemme hvor mange programsensorer de vil oppnevne for å dekke evalueringen av alle programmer de har ansvar for. En person kan være programsensor for flere studieprogram dersom det er ønskelig. Det er instituttene som foreslår programsensorer, det er studiestyre som oppnevner programsensorene.
 - Honorering av programsensor (Sak 05/05)
- Oppnevning av programsensorer for perioden H05 – V09:
 - BA miljø- og ressursfag
 - MA Water Studies
 - BA og MA matematikk og statistikk
 - BA meteorologi og oseanografi, MA geofysikk

2006

- Oppnevning av programsensorer for perioden H06 – V10:
 - BA/MA prosessteknologi og petroleumsteknologi
 - BA geologi, BA geofysikk, MA geovitenskap
 - 4-årig og 5-årig lærerutdanning
 - MA ernæring
 - Profesjonsstudium i fiskehelse

2007

- Oppnevning av programsensorer for perioden H07 – V11:

PROGRAMSENSORORDNING VED MN - HISTORIKK, STATUS, VEDTAK OG RETNINGSLINJER

INSO/per mai 2010

- BA/MA kjemi
- BA/MA molekylærbiologi

2008

- Oppnevning av programsensorer for perioden H08 – V12:
 - BA/MA fysikk
 - BA/MA informatikk
 - BA/MA biologi
 - BA IMØ

2009

- Oppnevning av programsensorer for perioden H09 – V13:
 - BA/MA nanoteknologi/-vitenskap
- Sak i Universitetsstyret: Sensorordninga ved UiB. Reglementsending (Arkivkode 2007/16040)

Ved muntlig eksamen skal det normalt være minst to sensorer, hvorav den ene skal være ekstern. Dersom ingen av sensorene ved eksamen er eksterne, må vurderingsordningen godkjennes særskilt av fakultetet, basert på programsensors evaluering av vurderingsordningen.

2010

- Oppnevning av programsensorer for perioden H10 – V14:
 - BA geovitenskap
 - Forlengelse BA/MA geovitenskap
- Kvalitetshåndboken (revidert utgave)
- 14. juni: MN - Internt seminar om erfaringer med programsensorordningen
- 14. juni: Studielederforum diskuterer omlegging av sensorperiode

**Utdrag fra Kvalitetshandboken
(3. utgave, januar 2010) som omtaler programsensur:**

5. Ekstern sensur

Universitetet nyttar to former for ekstern sensur som ledd i den systematiske kvalitetsutviklinga av studietilboda. I tillegg til at det enkelte fagmiljøet kan bruke eksterne sensorar til å vurdere studentane sine individuelle prestasjonar ved eksamen eller prøve, nyttar fakulteta ordninga med programsensor¹.

Dersom det vert gjennomført eksamenar utan medverknad av ekstern sensor, skal vurderingsordninga godkjennast særskilt av fakultetet, basert på programsensoren si evaluering av vurderingsordninga. Ifølgje krava i grads- og studiereglementet, kan det enkelte fakultet utarbeide nærare reglar for sine vurderingsordningar, som m.a. fastset minstekravet til ekstern sensur innan det enkelte studieprogrammet. Fakulteta fastset sjølve kor mange programsensorar det ønskjer å gjere seg nytte av og kva for del(ar) av studiet programsensoren sitt oppdrag primært skal rettast mot. Det er utarbeidd nærare retningslinjer for programsensor (sjå appendiks). Programsensoren skal levere ein årleg rapport om arbeidet sitt.

9.2 Programevaluering

Meir omfattande evalueringar av studietilboda skal gjennomførast minst kvart 5. år, mens nye tilbod bør evaluerast etter kortare tid. Fakulteta avgjer sjølve om evalueringa t.d. skal knytast opp til dekanperiodar eller oppnemningsperiodar for programsensor, jf retningslinjer (appendiks).

Studietilbod kan i denne samanhengen vere studieprogram på bachelor eller masternivå, avslutta delar av profesjonsutdanningar, eller dei utdanningstilboda som fag- eller disiplinstudium representerer. Det er fakulteta som fastset kva for studietilbod som skal program evaluerast, mens programansvarleg/styret i samarbeid med studieadministrasjonen står for planlegging og gjennomføring av evalueringa.

Programevalueringar av utdanningstilbod skal normalt gjennomførast som ei sjølvevaluering. Programstyret/fakultetet kan også nytte ekstern evaluering ved ein fagfellekomité eller slik at programsensor i sensorperioden får i oppgåve å evaluere ulike sider ved studieprogrammet. Fagfelle- eller programsensorevaluering kan kome som tillegg til eller i staden for ei sjølvevaluering. Evaluering av studieprogram bør omfatte vurderingar av:

- Studieprogrammet sin profil og struktur, førekomst av felles undervisning og emner spesielt utvikla for studieprogrammet, faglege og sosiale aktivitetar
- Om val av undervisnings- og vurderingsformer er i tråd med måla for studieprogrammet
- Praktisk gjennomføring
- Søkjartal/studieplassar, gjennomføring, strykprosent og fråfall
- Karakterfordeling
- Ressurstilgang
- Kommentar til studentevalueringane
- Studieinformasjon og dokumentasjon
- Tilgong til relevant litteratur
- Institutt/programleiar si vurdering og forslag til forbetringar

Sjå elles mandat for programsensor og krav til fakulteta sine utdanningsmeldingar. Fakulteta kan sjølve lage nærare retningslinjer for evaluering av studietilboda sine. Det skal ligge føre ein plan for gjennomføringa, og denne skal vere tilgjengeleg på nett.

¹ Programsensoren er ein ekstern fagfelle som har særskilte oppgåver knytte til evaluering av eitt eller fleire studieprogram

Appendiks:

Retningslinjer for programsensor ved Universitetet i Bergen

1. Programsensor er ein ekstern fagfelle som har særskilte oppgåver knytte til evaluering av eitt eller fleire studieprogram. Fakultetet nemner opp ein eller fleire programsensorar for sine studieprogram eller delar av desse. Funksjonstida er normalt 4 år.
2. Programsensor skal vurdere opplegg for og gjennomføring av eit studieprogram eller ein del av dette. Programsensor skal få utlevert relevant informasjonsmateriale og kan sjølv be om ytterlegare dokumentasjon.

Vurderingane frå programsensor skal særleg omfatte synspunkt på:

 - I. Pensum, studieopplegg og undervisning
 - II. Vurderingsordningane som vert nytta i studieprogrammet, jf. § 3-9 i universitets- og høgskolelova.

Som grunnlag for vurderinga si skal programsensor få ei oversikt som dokumenterer vurderingsordninga og sensorordninga for det enkelte emne i studieprogrammet. Programsensor skal særskilt evaluere vurderingsordninga når det berre nyttast interne sensorar. Dei programansvarlege må vurdere om programsensor for dette formålet skal få ytterlegare informasjon om vurderingsordninga.
 - III. I kva grad programsensor har delteke i drøftingar i fagmiljøet om kvalitetsutvikling i studieprogrammet
 - IV. Ev. særlege tilhøve ved gjennomføringa av studieprogrammet i perioden
 - V. Rolla og oppgåvene som programsensor

Fakultetet kan definere programsensor sine oppgåver nærare.
3. Programsensor bør minst ein gong i funksjonsperioden møte tilsette og studentar for ein samtale om kvalitetsutvikling i studieprogrammet.
4. Programsensor skal ein gong i året utarbeide ein skriftleg rapport om studieprogrammet på grunnlag av det mandatet fakultetet har gitt. Programsensor står dessutan fritt til å kome med eigne kommentarar om alle tilhøve ved undervisninga, strukturen og innhaldet i studieprogrammet.
5. Rapportane frå programsensor inngår i grunnlagsmaterialet for utdanningsmeldinga som vedkomande fagmiljø skal utarbeide. Programsensor sitt arbeid kan også leggjast opp slik at fleire etterfølgjande årsrapportar til saman utgjer ei ekstern programevaluering. Den årlege sensorrapporten kan skrivast på norsk, engelsk eller eit anna høveleg språk etter nærare avtale.
6. Vervet som programsensor blir honorert av fakultetet etter nærare avtale. Rapporten skal leverast innan 1. desember.

UNIVERSITETET I BERGEN - UNIVERSITETETS UTDANNINGSUTVALG

Utdrag fra

Sensorordninga ved UiB - Universitetsstyresak 47/09.

Reglementsending (Arkivkode 2007/16040)

Notat med vedlegg fra Utdanningsavdelingen/Seksjon for studiekvalitet

Møte: 26. august 2009

Bakgrunn

Bakgrunnen for saken er at Kunnskapsdepartementet i brev av 25.09.08 stilte spørsmål ved om sensorordninga ved UiB tilfredsstillende kravene i universitets- og høgskoleloven. (§ 3-9.: Universiteter og høgskoler skal sørge for at studentenes kunnskaper og ferdigheter blir prøvet og vurdert på en upartisk og betryggende måte. Vurderingen skal også sikre det faglige nivå ved vedkommende studium. Det skal være ekstern evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene).

I brevet opplyser departementet at det for sin del vil skaffe seg nærmere oversikt over sensorordningene i sektoren før det vil foreta noen konkret oppfølging av Stortingets anmodning i Innst. S. nr 150 (2007-08) om å vurdere å innføre krav om ekstern sensor for all høgere utdanning. Uansett utfallet av denne vurderinga ber departementet UiB sikre at universitetet ikke har noen fag eller emner som faller utenfor ordninga med ekstern sensur eller programsensor.

[...]

Utdanningsutvalget ble særlig oppfordret til å ta stilling til spørsmålet om ekstern sensur ved muntlig eksamen:

Fra sak 35/09 Sensorordninga ved UiB. Reglementsending og revisjon av retningslinjer

Et særlig forhold gjelder sensur ved muntlig prøve.

Departementets tilbakemelding om lovens krav til ekstern sensur, må antas å gjelde like mye for muntlige som for skriftlig eksamener. Ved muntlige prøver er det spesielt vanskelig å etterprøve "om studentens kunnskaper og ferdigheter blir prøvet og vurdert på en upartisk og betryggende måte". Det er følgelig ikke klagerett på muntlig prøve. Derfor har mange fagmiljøer tradisjonelt sett det som sikrest at det er to fagkyndige som vurderer ved muntlig eksamen, og at den ene sensoren er ekstern. Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet mener at forslaget på dette punkt vil bety en stor økonomisk belastning for dem. Utdanningsdirektøren har merket seg at ordningen med intern muntlig sensur fungerer tilfredsstillende ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet. De andre fakultetene har ikke uttalt seg om denne delen av forslaget, og utdanningsdirektøren vil be Utdanningsutvalget ta stilling til om det, siden muntlig prøve ikke kan påklages, bør delta en ekstern sensor ved muntlig eksamen.

Utdanningsdirektøren legger på grunnlag av høringsuttalelsene fram forslag til justert endring i studiereglements § 19 og Retningslinjer for programsensorordning ved UiB, og ber spesielt utvalget ta stilling til spørsmålet om ekstern sensur ved muntlig eksamen.

I junimøtet drøftet derfor utvalget det framlagte vedtaksforslaget, som hadde slik ordlyd:

”Ved muntlig eksamen skal det normalt være minst to sensorer, hvorav den ene skal være ekstern. Fakultetet kan gjøre unntak for visse typer løpende vurderinger/eksamener hvor dette kan være vanskelig å praktisere.”

Det ble i møtet lagt fram to alternative forslag til formulering, Rein Aasland/MN sitt forslag:

”Ved muntlig eksamen skal det normalt være minst to sensorer. Dersom ingen av sensorene ved eksamen er eksterne, skal programsensor ha særskilt fokus på dette i sitt arbeid.”

og Asbjørn Strandbakken/JUS sitt forslag

”Ved muntlig eksamen skal det normalt være minst to sensorer.”

[...]

Nærmere gjennomgang av problemstillingen

Universitets- og høyskoleloven sier at:

”...Det skal være ekstern evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene”

Derav ble det i det opprinnelige forslaget formulert følgende normalordning:

”Ved muntlig eksamen skal det normalt være minst to sensorer, hvorav den ene skal være ekstern.”

Strandbakkens forslag beskriver en normalordning som stadfester antall sensorer ved muntlig eksamen, men forslaget ivaretar ikke UH-lovens krav om at evalueringen skal være ekstern. Det samme gjelder Aaslands forslag til normalordning.

Når det gjelder formuleringen av ev unntaksordninger, er disse ikke omtalt i Strandbakkens forslag. Det vil i praksis si at det vil være opp til fakultetene å fastsette eventuelle unntaksordninger. Programsensors ansvar for å evaluere vurderingsordningene er for øvrig formulert generelt i forslag til retningslinjer for programsensor ved UiB, som også hører til saken, se vedlegg 2, punkt 2, II.

Unntak i denne sammenheng kan være:

- A: Kun en sensor og denne er intern
- B: Kun en sensor, og denne er ekstern
- C: To sensorer, begge interne

Unntak kan skje systematisk for disipliner eller emner, eller være ad hoc situasjoner som gjør det umulig å gjennomføre normalordningen. Ved systematiske unntak bør vurderingsordningen evalueres eksternt, eksempelvis av programsensor. Vedtak bør gjøres på fakultetet som tilbyr emnet. Det bør også vurderes om systematiske unntak skal nedfelles i studieplan/studiereglement.

Når det gjelder grunner til at man avviker fra normalordningen, er økonomiske årsaker allerede nevnt, men det kan også tenkes andre grunner, som praktiske forhold og arbeidsbelastning. Studentenes rettssikkerhet i form av upartisk og faglig betryggende prøving vil i alle tilfeller være avgjørende for valg av vurderingsordning.

[...]

Nytt forslag til formulering av sensorordning ved muntlig eksamen

Basert på gjennomgangen i avsnittet over, legges det derfor fram følgende forslag:

”Ved muntlig eksamen skal det normalt være minst to sensorer, hvorav den ene skal være ekstern.”

Dersom ingen av sensorene ved eksamen er eksterne, må vurderingsordningen godkjennes særskilt av fakultetet, basert på programsensors evaluering av vurderingsordningen.”

Ifølge Kollegiesekretariatet vil dette forslaget ivareta UH-lovens krav i forhold til ekstern evaluering av vurderingene eller vurderingsordningene.

Utdanningsdirektørens merknader

Utdanningsdirektøren ser det som svært viktig at Departementets bekymring og UH-lovens krav til ekstern evaluering av vurderingen eller vurderingsordningen ivaretas i Utdanningsutvalgets forslag til endring i studiereglementet. Samtidig er utdanningsdirektøren innstilt på å følge opp Utdanningsutvalgets ønske om at UiBs krav til ekstern sensur ikke skal legge seg på en strengere formulering enn det som det legges opp til i loven. Videre er det viktig å peke på programsensors ansvar for å evaluere vurderingsordningene, slik det nå gjøres i forslaget til reglementsending og forslag til retningslinjer for programsensor ved UiB.

Denne saken har vært oppe til behandling i utvalget ved flere anledninger og fakultetene har hatt mulighet til å komme med innspill og synspunkt. Utdanningsdirektøren er derfor tilfreds med den grundige prosessen som har vært rundt denne saken. Forslaget til endring tilfredsstiller nå lovens krav samtidig som det ikke forplikter UiB til krav som er strengere enn lovens intensjon.

Vedlegg 1:

1. Forslag til justering i § 19 i studiereglementet for UiB

§ 19 Sensur (nye punkt)

Sensorene kan være interne eller eksterne. Ekstern sensor kan enten bedømme studenters enkeltprestasjoner eller vurdere et studieprogram eller del av dette, som programsensor. Det er fastsatt nærmere ”Retningslinjer for programsensor ved UiB” (Universitetsstyret, dato).

Ved bedømmelsen av masteroppgaven, og ved ny sensurering etter klage på karakterfastsettingen, hvor det etter UH-loven er krav om minst to sensorer, skal den ene sensoren være ekstern.

Ved muntlig eksamen skal det normalt være minst to sensorer, hvorav den ene skal være ekstern.

Dersom ingen av sensorene ved eksamen er eksterne, må vurderingsordningen godkjennes særskilt av fakultetet, basert på programsensors evaluering av vurderingsordningen.

Fakultetet kan i emnebeskrivelsen fastsette antallet sensorer og bruk av ekstern sensor ved den enkelte eksamen.

Fakultetet oppnevner sensorer.

MN - Programsensors oppgaver og sensormappe for programsensor (MN Studiestyresak 03/05)

Mål med programsensur og programsensors oppgaver

Ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet har instituttet og programsensor følgende oppgaver i forhold til programevalueringen:

Instituttet skal

- Nominere programsensor for en 4-års periode for de programmene som skal evalueres. Studiestyret oppnevner programsensor etter nominasjon fra instituttene. En programsensor kan fungere i to perioder.
- Inngå en kontrakt med programsensor hvor oppgavene er definert og honoraret er avtalt etter fakultetets retningslinjer for sensorhonorar. Programsensor oppnevnes slik at sensorperioden begynner med høstsemesteret når undervisningsåret starter. Programsensor får halv honorarsats for det første og det siste kalenderåret av sensorperioden.
- Definere hva programmet har behov for å få frem i evalueringen. Institutt/program setter selv opp en detaljert plan over hva de vil ha belyst i hvert av de fire år evalueringen foregår.
- Gi programsensor innsyn i sakslister og referater fra programstyremøter
- Gi programsensor anledning til å delta på programstyremøter

Programsensor skal

- Legge vekt på en evaluering av den faglige oppbyggingen av studieprogrammet og på den faglige sammenhengen mellom bachelor- og masterprogrammet i den samme disiplinen.
- Kommentere og gi råd om innhold, kombinasjoner og struktur i kursene, og om vurderingsmåter.
- Utarbeide en årlig evalueringsrapport til programstyre **innen 1. juli** etter malen i *Handbok for kvalitetssikring av universitetsstudia*. Denne rapporten innarbeides i instituttrapporten. Programsensor kan fra år til år fokusere på ulike aspekter og problemstillinger ved programmet/programmene i samråd med institutt/programstyre.
- Delta i den mer omfattende programevalueringen som skal finne sted hvert 4. år (se pkt. 4.2 i *Handbok for kvalitetssikring av universitetsstudia*)

Målet med programevalueringen er en kontinuerlig utvikling og forbedring av fakultetets utdanningstilbud. Studentene ved fakultetet skal ha gode arbeidsforhold innenfor et attraktivt og relevant utdanningstilbud. Programevalueringen skal derfor blant annet sette fokus på den faglige oppbyggingen av studieprogrammet, og vurdere dens kvalitet i forhold til nasjonal og internasjonal standard. Bedre kvalitetssikring ved utdanningsinstitusjonene er i samsvar med satsningsområdene i Bologna-prosessen.

Programsensor skal også se kritisk på undervisnings- og vurderingsmetoder som blir brukt, og om disse gir den ønskede læringseffekten. Et viktig aspekt ved evalueringen gjennom en ekstern sensor vil også være å få frem muligheter for sammenslåing av emner og programmer for å unngå duplisering av tilbud og for en bedre utnyttelse av læringsressurser i form av undervisningspersonale og undervisningsrom.

**PROGRAMSENSORORDNING VED MN -
HISTORIKK, STATUS, VEDTAK OG RETNINGSLINJER**

INSO/per mai 2010

Sensormappen er en samling av retningsgivende dokumenter og andre relevante dokumenter for gjennomføring av studieprogrammet og vurdering av studentenes faglige prestasjoner.

Formålet med sensormappen er å sikre at alle impliserte parter (programsensor, programansvarlige, veiledere) har en felles forståelse av gjeldende regler, samt kjennskap til den praksis som det legges opp til ved instituttet/programmet.

**PROGRAMSENSORORDNING VED MN -
HISTORIKK, STATUS, VEDTAK OG RETNINGSLINJER**

INSO/per mai 2010

Programsensorer ved MN-instituttene (pr. vår 2010)

<i>Institutt</i>	<i>Program</i>	<i>Programsensor</i>	<i>Institusjon</i>	<i>Periode</i>	<i>Forlenget</i>
BIO	MA Water Studies	Forsk. A. Hobæk	NIVA	H05-V09	
Matematisk institutt	BA matematikk og statistikk	Prof. Tom Lindstrøm	UiO	H05-V09	
Matematisk institutt	MA matematikk	Prof. H. Holden	NTNU	H05-V09	
Matematisk institutt	MA statistikk	Prof. Jostein Lillestøl	NHH	H05-V09	
BIO	BA miljø- og ressursfag	Lektor Dagfinn Dagestad	U.Pihl VGS	H05-V09	
GFI	MA geofysikk – klima/meteorologi	Prof. Jon Egill Kristjansen	UiO	H05-V09	
GFI	BA meteorologi og oseanografi, MA geofysikk – fys./kj. oseanografi	Prof. Jan Erik Hobæk Weber	UiO	H05-V09	
IFT	BA/MA prosesstek.	Prof. G. Enstad	HiT	H06-V10	
IFT	BA/MA petroleumsteknologi	Prof. Jon Kleppe	NTNU	H06-V10	
GEO	BA geologi	Prof. J. Landvik	UMB	H06-V10	
GEO	BA geofysikk	Prof. A. Myhre	UiO	H06-V10	H10-V14
GEO	MA geovitenskap	1.aman. Kåre Kullerud	UiT	H06-V10	H10-V14
Matematisk institutt	4-årig og 5-årig Lærerutdanning	1.lektor Torgeir Onstad	UiO	H06-V10	
BIO	Profesjonsstudium i fiskehelse	1.aman. Jan-Erik Killie	UiT	H06-V10	
BIO	MA ernæring	Prof. A.Kiessling	UMB	H06-V10	
MBI	BA/MA molekylærbiologi	Prof. Jon Nissen-Meyer	UiO	H07-V11	
Kjemisk institutt	BA/MA kjemi	Prof. A. O. Smalås	UiT	H07-V11	
IFT	BA/MA fysikk	1.aman. Unni Pia Løvhaug	UiT	H08-V12	
Institutt for informatikk	BA IMØ	1.aman. Sigrid Lise Nonås	NHH	H08-V12	
Institutt for informatikk	BA/MA informatikk	Senioringeniør D. F. Langmyhr	UiO	H08-V12	
BIO	BA biologi	Prof. Ø. Totland	UMB	H08-V12	
BIO	MA biologi	Forsknings sjef O. T. Sandlund	NINA	H08-V12	
Kjemisk institutt	BA/MA nanovitenskap	Forskningslektor T. R. Linderoth	Aarhus universitet	H09-V13	
GEO	BA geovitenskap	Prof. S. Bondevik	HiSF	H10-V14	

Innspill fra instituttene i utdanningsmeldingen for 2009

Programsensorordning

LU: Har hatt programsensor i nesten 4 år og har gjort sine erfaringer. Arbeidsavtalen bør gjøres mer spesifikk. Svært positiv at programsensor har møtt studenter og forelesere. Har levert gode og nyttige rapporter. Gått inn for felles retningslinjer for programsensur på LU.

GFI: Programevaluering har bekreftet god profil på BA. Ønsker videreføring av programsensorordning, men en utfordring å finne egnede sensorer i det lille fagmiljøet i Norge.

II: Programsensor ga god rapport i 2008. Programsensorordning er fornuftig når den brukes som grunnlag for større diskusjoner, gjerne med utvalgte og vektlagte problemstillinger.

GEO: Programsensorer er nå i gang med evaluering av BA. Har fått et detaljert mandat.

NANO: Programsensor i sitt første år. Har fått en detaljert arbeidsplan med konkrete spørsmål og problemstillinger. Har hatt et konstruktivt program møte.

KI: Har revidert BA. Egenevaluering og programsensors rapport har definert vesentlige premisser for prosessen. Programsensor ble brukt som rådgiver i hele prosessen.

MBI: På bakgrunn av programsensors rapport ble det foretatt vesentlige endringer i BA-programmet. Det ble foreslått å opprette en komité av emneansvarlige som har som mål å få til en bedre tematisk sammenheng mellom de enkelte emnene. Komitéen skal også sørge for at tiltak og endringsforslag blir gjennomført.

PTEK: Svært begrenset suksess med programsensor. Har hatt mer utbytte av egenevaluering.

IFT: Programsensor var på besøk. Avventer rapport.

BIO: Programsensor trekkes inn i prosessen og blir bedt om innspill når utkast til læringsutbyttebeskrivelser for BA og nye obligatoriske emner foreligger.

Eksempel for programsensormandat:

Programsensormandat ved Juridisk fakultet V10

Universitets- og høyskoleloven § 3-9 fastsetter at «[u]niversiteter ... skal sørge for at kandidatenes kunnskaper og ferdigheter blir prøvet og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte». Dette grunnleggende kravet kan antas å ha både en side til omfanget (hyppighet) av prøvingen, og karakteren (innholdet) av prøvingen. Det juridiske fakultet ønsker primært en vurdering og evaluering av hvordan prøvingen av studentenes kunnskaper gjennomføres i masterstudiet i rettsvitenskap. Dette gjelder helt konkret masterstudiets obligatoriske del (1.-4. studium). Det skal ses bort fra forprøver (Ex. fac og Ex. phil).

Utgangspunktet for studieordningen ved fakultetet er ønsket om en nær sammenheng og integrasjon mellom læring og prøving. Dette er bakgrunnen for at fakultetet har betydelige obligatoriske elementer i studieopplegget, gjennom deltagelse i arbeidsgrupper og storgrupper, skriving av oppgaver og kommentering av andres arbeider. Studentene sertifiseres gjennom hele studieopplegget, ikke bare de avsluttende skoleeksamenene. Som det heter i studieplanens § 3-3, så skal studenten «normalt prøves både ved en avsluttende prøve for det enkelte kurs og ved prøving av arbeidet med faget i løpet av kurset».

På samme tid er det klart at den avsluttende prøven («skoleeksamen») kan oppfattes som den mest sentrale delen av fakultetets prøving av studentenes kunnskaper. Umiddelbart danner den grunnlaget for de karakterer som føres på vitnemålet, og alle obligatoriske kurs i studiet avsluttes med en slik prøve. Karakteren angis dessuten med en spesifisert bokstav (A-F). Dette er i sin tur grunnlaget for at den avsluttende prøven i noen grad, kanskje i betydelig grad, må antas styrende også for studentenes samlede læringsaktivitet underveis i hvert kurs.

På grunn av den vanskelige ressursituasjonen for Det juridiske fakultet, bestemte fakultetet, med virkning fra våren 2009, å redusere omfanget av den avsluttende prøven fra seks til fire timer. Denne regelen gjelder likt for alle kurs, uavhengig av kursets omfang i studiepoeng. Det foreligger mulighet for å dispensere, og altså fastsette seks timers avsluttende prøve på de mer omfattende kurs. Slike dispensasjoner har ikke blitt gitt foreløpig.

*Tidsmessig er den enkelte avsluttende prøve knyttet til gjennomføringen av det enkelte kurs. Det vil si at det ikke undervises i kurs parallelt, eller suksessivt, med sikte på felles avsluttende prøving. Et unntak fra dette er likevel fagene Jus241 Strafferett og Jus242 Rettargang, der man eksamineres etter 2 * 20*

avlagte studiepoeng. Undervisningen i fagene foregår da til en viss grad parallelt.

Med dette utgangspunktet inviteres programsensorene til en vurdering særlig av følgende problemstillinger, med sikte på å ta stilling til om kandidatenes kunnskaper og ferdigheter blir prøvet og vurdert på en faglig betryggende måte, i samsvar med § 3-9 i Universitets- og høyskoleloven:

1. Foreligger det reglement og prosedyrer som sikrer tilstrekkelig sammenheng mellom læringsmål og det studentene prøves i på skoleeksamen, og tilstrekkelig forutberegnelighet med hensyn til utformningen av eksamensoppgavene? Her skal det særlig vurderes om fire timers eksamen, sett i sammenheng med gjennomføringen av oppgaveutvalgsmøtene, er egnet til å sikre slik sammenheng og forutberegnelighet.

2. Foreligger det reglement og prosedyrer som sikrer at studentenes eksamensbesvarelser blir vurdert på en enhetlig og dekkende måte? Her skal det særlig vurderes om sensorveiledninger utformes, og sensur og nivåkontroll gjennomføres, på en tilfredsstillende måte i så henseende. I tillegg skal det vurderes om karakterfordelingen er annerledes etter innføringen av fire timers eksamen.

3. På hvilken måte og i hvilket omfang kan det antas at dagens ordning med fortløpende avsluttende prøving av hvert kurs virker styrende på studentenes studieatferd? Foreligger det alternativer til dagens ordning, som samtidig kan sikre en tett integrasjon mellom læring og prøving?

I arbeidet kan programsensorene velge bestemte kurs, minst ett kurs per studieår, som gjenstand for nærmere vurdering. Hvilke kurs det gjelder, avtales nærmere med prodekanus for undervisning, men programsensorenes vurdering skal omfatte minst ett kurs fra andre eller 3. studieår med minst 15 studiepoengs omfang.

Fakultetet imøteser programsensorenes forslag til og begrunnende refleksjoner over på hvilken måte fakultetet eventuelt i større grad kan sikre en faglig betryggende prøving av studentenes kunnskap, med rimelig hensynstaken til de ressurser som er tilgjengelig.

Bergen, 10. januar 2010